

6 söndagen efter Trefaldighet

Predikan 2024-07-07.
Kyrkoherde Sten Rydh,
Evangelisk-Lutherska Kyrkan i Sverige.

I Guds, Faderns, + Sonens och den helige Andes, namn. Amen.

Bön: Käre himmelske Fader! Vi tackar dig att du har gett oss din lag och visat oss hur lagen skall användas på rätt sätt. Tack för att du genom lagen avslöjar vår synd och sedan genom evangelium skänker oss tron och dagligen förnyar den genom dopets nåd. Kom till oss med din helige Ande skänk oss ett botfärdigt, kärleksfullt och förlåtande sinnelag. Behåll oss så i ödmjukhet och kärlek på den rätta vägen till himlen. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.

Dagens ämne: Kärlekens lag

Epistel: Rom. 12:16-21. Rättfärdighetens nya människa

16 Var eniga med varandra. Tänk inte på det som är högt utan håll er till det enkla. Var inte självkloka. 17 Löna inte ont med ont. Tänk på det som är gott i alla människors ögon. 18 Håll fred med alla människor så långt det är möjligt och beror på er. 19 Hämnas inte, mina älskade, utan ge rum för Guds vrede. Det står ju skrivet: Min är hämnden, jag ska utkräva den, säger Herren. 20 Men om din fiende är hungrig, så ge honom att äta. Om han är törstig, ge honom att dricka. Gör du det, samlar du glödande kol på hans huvud. 21 Låt dig inte besegras av det onda, utan besegra det onda med det goda.

Evangelium: Matt. 5:20-26. Villig till förlikning.

Vid den tiden sade Jesus till sina lärjungar: 20 För jag säger er: Om inte er rättfärdighet går långt över de skriftlärdas och fariseernas, kommer ni aldrig in i himmelriket. 21 Ni har hört att det är sagt till fäderna: Du ska inte mörda, och Den som mördar är skyldig inför domstolen. 22 Jag säger er: Den som blir vred på sin broder är skyldig inför domstolen, och den som säger 'idiot' till sin broder är skyldig inför Rådet, och den som säger 'dåre' är skyldig och döms till det brinnande Gehenna. 23 Därför, om du bär fram din gåva till altaret och där kommer ihåg att din broder har något emot dig, 24 så lämna din gåva framför altaret och gå först och försona dig med din broder. Kom sedan och bär fram din gåva. 25 Skynda dig att göra upp med din motpart medan du är med honom på vägen. Annars kan han överlämna dig till domaren, och domaren till vakten och du sätts i fängelse. 26 Jag säger dig sanningen: Du kommer inte ut därifrån förrän du har betalat till sista öret.

Texterna denna söndag handlar om den allvarliga synd som kallas vrede. Guds lag säger att vi skall älska Herren vår Gud över allting och vår nästa som oss själva. I sin bergspredikan tillämpar nu Jesus detta på det 5:e budet: ”Du skall icke dräpa” eller i modernare form: ”Du ska inte mörda!” Jesus säger:

Ni har hört att det är sagt till fäderna: Du ska inte mörda, och Den som mördar är skyldig inför domstolen (v. 21).

De flesta är nog överens om att mord är ett mycket allvarligt brott. Vi blir mycket upprörda när vi hör att skjutningarna i vårt land ökar mer och mer och går allt längre ner i åldrarna. För vissa tycks ett människoliv inte vara mycket värt, och de kriminella utnyttjar ungdomar och till och med barn att utföra mord som de inte själva vill

utföra, eftersom detta skulle kunna leda till långvariga fängelsestraff. Men de yngre slipper sådana straff och får endast en tids inlåsning på något hem, varifrån de ganska enkelt kan rymma. Det är oerhört allvarligt om kriminaliteten på detta sätt får fäste i ett samhälle så att gängbrottsligheten kan gå allt längre i sin avskyvärda verksamhet. Mot sådant gäller verkligen att *överheten inte bär svärdet förgäves* (Rom. 13:4). Vårt förnuft och den naturliga lagen säger att samhällets medborgare måste ha både polis och domstolar för att med kraft kunna ta itu med de kriminella. Förebyggande åtgärder är också nödvändiga och stora resurser måste sättas in. Detta är välkänt och accepterat av de flesta även om man är oense om hur detta i praktiken bäst ska kunna ske.

Men det är mindre känt och inte alls accepterat vad Jesus sedan säger. Han fortsätter med orden:

Jag säger er: Den som blir vred på sin broder är skyldig inför domstolen (v. 22).

Detta anser man är att gå för långt. Många psykologer betonar att det är viktigt att man bör få avreagera sig när man blir arg och att det därför är nödvändigt att man ibland tar i ordentligt och riktigt skäller ut någon som har varit elak.

Luther betonar att en kristen har två olika roller. I sin kallelse kan t.ex. en kristen polis utöva sin lagliga makt att ta itu med bråkstakar både med allvarliga varningar och omhändertagande. Som förälder kan en kristen behöva uppfostra sina barn med både stränga ord och varningar enligt det bibliska orden: *Fostru din son medan det finns hopp* (Ords. 19:18). Och i Hebréerbrevet står det: ”Ni har glömt den uppmaning som riktas till er som till söner: *Min son, var tacksam för Herrens tuktan och förlora inte modet när han straffar dig. Ty den Herren älskar, den tuktar han, och han agar var son som han har kär.* Det är för att fostras ni får lida. Gud behandlar er som söner. Var finns den son som inte tuktas av sin far?” (Hebr. 12:5-11). Luther betonar alltså å ena sidan att en kristen har rätt att vredgas när det sker i rollen som överhet, förälder, arbetsgivare m.m. Men samtidigt är han en kristen, som i sitt hjärta skall ha kärlek också till sina fiender. Det är om detta som Jesus här talar när han säger: *Den som blir vred på sin broder är skyldig inför domstolen.*

Vi kan fråga oss vilken domstol som avses? Skall vi ställas inför domstol när vi blir arga? Jesus fortsätter: *Den som säger ’idiot’ till sin broder är skyldig inför Rådet.* På Jesu tid var Stora Rådet (eller som det hette: *Sanhedrin*) det judiska folkets högsta politiska och religiösa organ. Detta gällde under den grekisk-romerska tiden. Man hade tidigare också haft rätten att utfärda dödsstraff, men denna rätt hade frångåtits Stora Rådet en tid innan Jesus korsfästes [enligt Stauffer]. Därför måste man föra Jesus till Pilatus, som sedan kunde avkunna dödsdomen över Jesus. När nu Jesus undervisar om att även om någon bara blir arg och kallar sin nästa *’idiot’* (Raka!) skulle han föras inför Sanhedrins domstol, så var detta verkligen chockerande! Det är som om någon hos oss blev riktigt arg och skrek ”idiot!” till någon och man sedan på allvar skulle dra saken inför Högsta Domstolen!! Denna domstol tar ju bara upp mycket allvarliga brott och bara när det gäller viktiga principfall. Vad menar Jesus?

I ett tredje steg går Jesus ännu längre och säger:

Den som säger ’dåre’ är skyldig och döms till det brinnande Gehenna (v. 22b).

Jesus använder här ordet *dåre* (Moré). Det betyder ungefär ”dumskalle”, ”mentalt rubbad” eller liknande. Vi vet att den som blir arg ibland tar till sådana förolämpande

ord. Men nu säger Jesus det riktigt chockerande. Den som i sin ilska säger sådant till sin nästa, är inte bara skyldig att dras inför högsta domstolen hos *människor*, utan framför allt skyldig till *Guds* domstols allra värsta straff: *det brinnande Gehenna*, vilket är detsamma som "*helvetets eld*". Jesus säger alltså att vår ilska och våra vredesutbrott är värda att dömas med evig förtappelse!

Här säger den moderna människan stopp! Det är, menar man, helt orimligt att Gud skulle kunna vara sådan att han så strängt dömer det som ändå måste anses vara en obetydlig sak. Den som blir riktigt arg tappar ju kontrollen över sig själv och skriker sådant som han egentligen inte menar. Skulle Gud förkasta och evigt döma en människa för sådant? Inte heller de moderna kristna samfundet accepterar en sådan "överdriven" syn på Guds lag och på synden. Man menar att en sådan lära om vedergällning hör till medeltidens mörker. Dit vill man också räkna läran om *arvsynd*. Om redan de nyfödda barnen har sådan synd i arv från sina föräldrar måste Gud vara orättvis och grym, hävdar man.

Ändå är detta just vad Guds lag säger till oss idag. Inte bara det överlagda mordet eller den planerade hämnden straffas av Gud, utan också vår inre ilska, avundsjuka, vrede, gnällighet, missmod, högmod och alla våra yttre uttryck för sådana känslor. Här är vår lutherska bekännelse mycket tydlig. Det står:

"Denna arvsynd är ett så djupt ont fördärv i människans natur, att vi inte kan fatta det med förståndet, utan måste tro det på grund av skriftens uppenbarelse" (SKB, s. 322 f.)

Ett sådant skriftord är Ps. 51:7 "*Se, i synd är jag född*". När Jesus här i bergspredikan talar om lagen och budorden visar han, att alla dessa bud inte bara gäller den yttre, grova synden, såsom lögn, stöld, mord och äktenskapsbrott utan också hjärtats begärelse, det allra innersta onda begäret, som sedan tar sig uttryck i alla slags synder. Så är både högmod och missmod, kritiklust och ovänlighet, allvarliga synder inför Gud. Så innebär den bibliska läran, att Guds lag är till för att uppenbara hjärtats synd, den verkliga huvudsynden, som Luther kallar *personsynd*.

Men detta talar Jesus till oss just för att vi skall bli förkrossade. Lagens uppgift är att på detta sätt driva oss till Kristus och evangeliet. Om lagen inte gjorde detta kunde vi sedan inte komma i den situation då vi inser att vi är totalt förlorade inför Guds stränga dom. Därför är lagen god. Gud använder den goda lagen för att visa oss vår synd. Den kommer med sitt förberedande verk för att vi skall bli dömda och avslöjade. Så består en sann kristen bot av både ånger och tro. Lagen verkar förkrosselse och ånger, men lagen kan inte föra oss till tro. Det kan endast evangelium göra då vi får höra om att Jesus dött för alla våra synder och att han fullkomligt har försonat oss med Gud. Guds vrede mot synden är borttagen i Kristus och detta gäller hela världen. Så är rättfärdiggörelsen ingenting annat än att vi med hela vårt syndafördärv flyr till medlaren Kristus som utan villkor lovar oss evigt liv och salighet och som bekräftar och skänker detta genom både ordet och sakramenten.

När vi så i tro tar emot Kristus som vår Frälsare kommer också denna tro att verka en sann kärlek i våra hjärtan. Då förbyts vreden över nästans synd och brist i en innerlig kärlek till honom därför att Gud älskar varje människa och vill låta denna kärlek också flyta fram i våra och i varje kristens hjärta. Då blir vi beredda att gå en

extra mil med våra fiender och att också vända andra kinden till när någon är elak mot oss. Vi blir beredda att med våra tillgångar hjälpa vår nästa, gärna ta emot också besvärliga gäster och skänka frikostigt och villigt till Guds verk i kyrka och församling. Vi blir också villiga att utföra sådant arbete som är otrevligt och besvärligt och och vi blir försonliga i våra hjärtan, ständigt villiga att hjälpa vår nästa. Men var finns sådana helgon? frågar någon. Svaret är att Gud verkligen påbörjar detta verk i varje kristens hjärta. Men samtidigt finns också den gamle Adam kvar där och trons kamp innebär en daglig strid mellan köttet och anden. Om vi därför inte ständigt låter Guds lag tukta den gamle Adam kommer också andens nya liv att förtvina. Men vi måste då om och om igen fly till Guds nåd och barmhärtighet i Kristus. Då kommer den helige Ande också att fortsätta sitt verk i våra hjärtan.

För att detta skall ske behöver vi ständigt Guds ord rikligen ibland oss. Vi behöver leva i dopets nåd, flitigt besöka våra gudstjänster, ta emot avlösningens och nattvardens välsignelse, lyssna på predikan noga och bruka den undervisning och själavård som prästen är kallad att ge oss enligt Guds befallning. Om detta må vi varje dag bedja till vår käre Herre och Frälsare.

Amen.

Bön. Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålamod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.